



> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-  
Generaal  
Postbus 20018  
2500 EA Den Haag

**DGBRW**  
Ministerie van Binnenlandse  
Zaken en Koninkrijksrelaties

Turfmarkt 147  
Den Haag  
Postbus 20011  
2500 EA Den Haag

**Kenmerk**  
2020-0000698473

**Uw kenmerk**

**Bijlage(n)**

-

Datum 14 december 2020  
Betreft Reactie ATR-advies implementatie EPBD en amendement  
energielabel

Het Adviescollege toetsing en regeldruk (ATR) heeft het Economisch Instituut voor de Bouw (EIB) opdracht gegeven onderzoek te doen naar de implementatie van de Europese richtlijn, de EPBD (Energy Performance of Buildings Directive). De ATR heeft de onderzoeksresultaten openbaar gemaakt en mij een advies doen toekomen. Middels deze brief geef ik hier een reactie op, hierbij ga ik eerst in op het energielabel.

### **Energielabel voor woningen**

De ATR spreekt in het advies hun zorg uit dat het nieuwe uitgebreidere energielabel niet per definitie tot meer energiebesparende maatregelen en CO<sub>2</sub>-reductie leidt. Daarom adviseert de ATR het nieuwe label uit te stellen en een vereenvoudigd energielabel te ontwikkelen dat is gebaseerd op de indicator kWh/m<sup>2</sup> per jaar.

Ik vind het, evenals de ATR, van belang dat genomen maatregelen een bijdrage leveren aan de beoogde doelstellingen. Het huidige energielabel is ontstaan als instrument om de bewustwording te vergroten over de energieprestatie van een woning. Kantar Public heeft in 2017 de effectiviteit van het energielabel onderzocht. Daaruit bleek dat 64% van de huiseigenaren door het energielabel meer kennis heeft vergaard over de energiezuinigheid van hun woning en 59% geeft aan beter te weten welke maatregelen ze moeten treffen. Circa een tiende (9%) van de woningeigenaren die recent energiebesparende maatregelen hebben genomen zou dit niet hebben gedaan als het energielabel er niet was geweest. In de woningmarkt vertegenwoordigen dergelijke percentages grote aantallen woningen en maatregelen in absolute zin.

Met het nieuwe uitgebreidere energielabel krijgt de woningeigenaar nog beter inzicht in de energiezuinigheid van de woning. Doordat de woning uitgebreider wordt opgenomen bevat het label meer informatie over de aanwezige isolatie en installaties, en wordt het mogelijk te bepalen of de woning voldoet aan de standaard en streefwaarden voor woningisolatie (wanneer deze worden vastgesteld). Daarnaast geeft het nieuwe energielabel inzicht in passende verbetermogelijkheden. Dat geeft de woningeigenaar handelingsperspectief. Hiermee kan de woning verder worden verduurzaamd, energiekosten worden bespaard en het wooncomfort toenemen. Hiermee is te verwachten dat meer inzicht in de energiezuinigheid en de verbetermogelijkheden met het nieuwe energielabel leidt tot meer energiebesparing. Dit is het primaire doel van het nieuwe label en de EPBD, en leidt tot CO<sub>2</sub>-reductie. Ik zal na een jaar werken met

de nieuwe systematiek opnieuw een vergelijkbaar onderzoek als het Kantar Public onderzoek uit 2017 uit laten voeren zodat de te verwachten ontwikkelingen kunnen worden getoetst.

Daarnaast vind ik dat de meerwaarde van het nieuwe energielabel ook zit in de nauwkeurigheid en betrouwbaarheid. Uit onderzoek (DGMR, 2019) blijkt dat al bij een afwijking van 15% in het opmeten van de gebruiksoppervlakte 31% tot 56% van de energielabels één labelklasse afwijkt. In een tijd waarin het energielabel steeds vaker een rol speelt bij de financieringsmogelijkheden is nauwkeurigheid en betrouwbaarheid cruciaal. Dit onderschrijft de methode waarbij een onafhankelijk adviseur de opname van de woning doet. Ook wordt de informatie over de energieprestatie van de woning en de hoogte van de energierekening steeds belangrijker voor (potentiële) huurders en kopers, en is er steeds meer onderzoek waaruit blijkt dat het energielabel een rol speelt bij de totstandkoming van de woningwaarde.

Zoals aangegeven in eerdere Kamerbrieven en –debatten is uitstel van deze nieuwe methodiek niet mogelijk omdat dan niet voldaan wordt aan de mede met Nederlandse steun tot stand gekomen Europese richtlijn en Nederland een ingebrekestelling en hoge boetes kan verwachten. Daarom start het nieuwe energielabel op 1 januari 2021. Gelet op de behoefte in de markt aan duidelijkheid zal ik het inwerkingtredingsbesluit op korte termijn publiceren.

Tegelijkertijd moet het energielabel wel betaalbaar blijven. Daarom zullen mijn inspanningen er blijvend op gericht zijn om de kosten van de nieuwe systematiek waar mogelijk te drukken en de prijsontwikkelingen te monitoren en in internationaal verband te vergelijken.

Het lid Koerhuis (VVD) heeft tijdens het WGO van 9 november jl. ervoor gepleit dat huiseigenaren het nieuwe energielabel ook digitaal, al dan niet met ondersteuning door een energieadviseur op afstand, kunnen aanvragen zonder dat daarbij een expert in de woning hoeft te komen. Daarvoor is 9 december jl. een nader gewijzigd amendement aangenomen door de Kamer<sup>1</sup>. Het voorstel van de leden Koerhuis en Terpstra sluit aan op mijn streven om de kosten zo beperkt mogelijk te houden. Het amendement plaat voor de mogelijkheden van innovatie en innovatieve werkwijzen optimaal te benutten. Daarbij wordt voorgesteld om gebruik te maken van digitale data zoals energieverbruik, slimme energiemeters en digitale straat- en satellietbeelden om op afstand (dus zonder bezoek aan huis) een energielabel op te stellen. Ik zal hiertoe op korte termijn samen met RVO en met inbreng van relevante marktpartijen een marktconsultatie organiseren die inzicht moet geven in de mogelijkheden (brede toepasbaarheid) en randvoorwaarden (eventuele uitzonderingen) van een betaalbaar, betrouwbaar en nauwkeurig energielabel zonder dat een energieadviseur de kenmerken in de woning komt opnemen. In de consultatie zal aan partijen worden gevraagd wat er nodig is om per 1 juli 2021 een energielabel zonder huisbezoek te kunnen afgeven dat voldoet aan de wettelijke vereisten, zoals onder meer ook vastgelegd in de EPBD en CEN-EPD-normen. Zo zal de energieprestatie op het energielabel uitgedrukt dienen te worden in kWh/m<sup>2</sup>.jr en moet de energieprestatie gebaseerd zijn op de nieuwe bepalingmethode NTA8800. Bij deze marktconsultatie zal ik ook de wijze waarop in Denemarken wordt omgegaan met het energielabel betrekken. In dat land is het mogelijk om voor eengezinswoningen die niet ouder

---

<sup>1</sup> Kamerstukken VII 2020/21, 35 570 nr. 74

zijn dan 25 jaar een energielabel aan te vragen waarbij een bezoek van een deskundige aan de woning niet nodig is.

Verder zal ik in nauwe samenspraak met de sector bevorderen dat er komende periode voldoende energieadviseurs worden opgeleid en zal ik de druk op de markt voor het afgeven van nieuwe energielabels in de eerste maanden van 2021 verlichten door de Regeling Vermindering Verhuurderheffing (RVV) voor verduurzaming een kwartaal later te laten ingaan per 1 juli 2021.

### **Overige aanbevelingen**

De ATR adviseert tevens om minimeisen voor energieprestaties voor nieuwbouw niet strenger vast te stellen dan wat kosten optimaal is. Ik ben het hier mee eens en heb de BENG eisen die met ingang van 1 januari 2021 in werking treden, gebaseerd op een in 2019 uitgevoerde kostenoptimaliteitsstudie<sup>2</sup>. De ATR adviseert daarnaast om in de bestaande bouwvoorraad kostenoptimale en efficiëntere mogelijkheden - om de CO<sub>2</sub>-uitstoot te verminderen - toe te passen. Op dit moment onderzoek ik hiervoor de mogelijkheden. Bij bestaande woningen wordt een eindnorm voor 2050 voor de warmtebehoefte ontwikkeld en opgenomen in de zogenaamde Standaard voor woningisolatie. Belangrijkste doel van deze Standaard is het bieden van handelingsperspectief voor bouw eigenaren op natuurlijke momenten, bij verbouw, onderhoud of de aankoop van een woning.

Ten slotte adviseert de ATR om bij toekomstige maatregelen niet een te nauwe focus te hanteren (samenhang te bezien tussen maatregelen en integraliteit met andere beleidsterreinen) en ex-ante de kosten, baten én proportionaliteit van verschillende alternatieven op de lange(re) termijn in beeld te brengen en daarbij te kijken naar goede voorbeelden in het buitenland. Ik onderschrijf deze oproep en zal hier zoveel als redelijkerwijs mogelijk binnen de gestelde nationale en Europese kaders gevolg aan geven.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

drs. K.H. Ollongren

---

2

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/12/17/kostenoptimaliteitsstudie-beng-eisen>. In deze studie is rekening gehouden met de wettelijke kaders van de in 2018 in werking getreden Wet Voortgang Energietransitie (Wet VET). In die wet is bepaald dat aardgas niet langer als energiebron voor nieuwbouw gebruikt mag worden.